

Kunsthøgskolen i Bergen
Kunsthøgskolen i Oslo

Utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

200501130 29 50

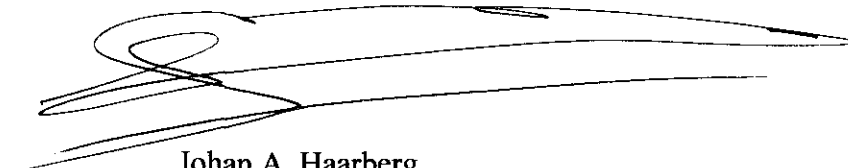
05/ 291 /JAH/

21.06.2005

HØRINGSUTTALELSE VEDRØRENDE FORSKRIFT OM AKKREDITERING

På vegne av de to kunsthøgskolene fremsendes vedlagt felles høringsuttalelse fra de to kunsthøgskolene vedrørende ny forskrift om akkreditering.

Med vennlig hilsen

Johan A. Haarberg
Høgskoledirektør

Vedlegg:

Kopi:
Universitet og høgskolerådet

HØRING:

Forslag til revidert forskrift om akkreditering, evaluering og godkjenning etter lov om universiteter og høyskoler

1. BAKGRUNN

I forlengelse av at Stortinget har vedtatt ny felles lov for hele sektoren av høyere utdanning i Norge, inklusive de private høyskolene, må departementets forskrift om akkreditering innen sektoren også fornyes. Det er gjennom denne forskriften at departementet trekker opp kravene til forskjellige typer høyere utdanningsinstitusjoner (høgskole, vitenskapelige høgskole og universitet) og hvilke krav som skal stilles til godkjenning av forskjellige typer studieprogram, så som bachelorstudier og masterstudier. Forskriften kan på mange måter oppfattes som departementets instruks til NOKUT. Utkast til forskriften er nå sendt ut på høring. Høringsfristen er svært kort (24.06.05) og departementet tar sikte på å fastsette ny forskrift samtidig som den nye loven trer i kraft 01.08.05.

Som en del av den nye loven vedtok Stortinget at institusjonstypen *kunsthøgskole* skulle tas ut av loven. Stortinget fulgte ikke opp anmodningen om at de to kunsthøgskolene samtidig skulle gå inn i gruppen av vitenskapelige høyskoler, men uttalte i stedet at:

Komiteen slutter seg til lovens formålsbestemmelser.

Komiteen er tilfreds med at faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid likestilles med forskning. Komiteen viser også til at de kunstneriske stipendiatprogrammene skal sidestilles med doktorgrad i forhold til faglige fullmakter.

Komiteen viser i denne sammenheng til St.meld.nr.18 (2001-2002) om høyere kunstutdanning der det bl.a. heter:

«Norges musikkhøgskole, Kunsthøgskolen i Oslo og Kunsthøgskolen i Bergen har som hovedmål å tilby utøvende og skapende kunstutdanninger. Disse kunsthøgskolene skal være de fremste på sine fagområder, og har som målsetting å ivareta hele bredden av utdannings- og utviklingsoppgaver på sine fagfelt, tilsvarende det som er lagt til de vitenskapelige høyskolene.»

Under behandlingen våren 2002 av Regjeringens forslag om endringer i universitets- og høgskoleloven sluttet komiteen seg til denne vurderingen, jf Innst.O.nr.58 (2001-2002). Komiteen gikk inn for å synliggjøre kunsthøgskolenes nasjonale ansvar på sine fagområder i selve lovteksten gjennom et tillegg til § 2.

Komiteen er enig i at kategorien kunsthøgskoler nå går ut av lovteksten, men forutsetter at dette også innebærer at kunsthøgskolene i Oslo og Bergen snarest mulig blir vurdert i forhold til akkrediteringsstandardene for vitenskapelige høyskoler, og akkreditering for kunstneriske stipendiatprogram tilsvarende doktorgrad. Departementet bør legge til rette for at akkrediteringsprosessen kan gå raskt.

I høringsutkastet bruker departementet betegnelsen "Stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid" på flere måter. I den videre teksten i dette notatet er det brukt betegnelsen **Stipendprogrammet** når det henvises til det programmet som faktisk er i funksjon som et fellesprogram for hele sektoren.

2. HØRINGSUTKASTET

Som en følge av at loven også denne gang likestiller forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid og Stortingets merknader til formålsbestemmelsen i loven, har departementet i høringsutkastet lagt vekt på å innarbeide kunstnerisk utviklingsarbeid i alle relevante deler av forskriften. Det er positivt.

Departementet har også lagt opp til at de to kunsthøgskolene skal kunne akkrediteres som vitenskapelige høyskoler. Dette er i seg selv også positivt, men det er lagt opp til en svært tidkrevende prosess før en slik institusjonsakkreditering kan gjennomføres (jfr. § 4-3 annet ledd). Denne prosessen omfatter bl.a.:

- Institusjonen skal ha akkreditering for minst ett studietilbud av minst fem års varighet, samlet eller som integrert studieløp, og må ha uteksaminert høyere grads kandidater i minst to år;
- Institusjonen skal ha en stabil forskerutdanning og selvstendig rett til å tildele doktorgrad, eller ha akkreditering for tilsvarende stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid, jfr. § 4-1 tredje ledd.

Slik kravet om høyere grads utdanning er formulert, kan det synes som om kunsthøgskolenes mangeårige utdanning på høyere grads nivå (hovedfag) ikke skal telle med, men bestemmelsen er noe uklart formulert.

Det er positivt at departementet følger opp Stortingets forutsetning om at stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid skal kunne gi tilsvarende rett som akkreditering av doktorgradsprogram, men bestemmelsene om dette, som er tatt inn i forskriftens § 4.1 tredje ledd, er formulert på en måte som er lite gunstig både i et overordnet utdanningspolitisk perspektiv og for institusjonene:

Høyskoler kan også søke NOKUT om akkreditering av stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid som den enkelte høyskole selv gir, som tilsvarende doktorgradsprogram, jf. § 4-3 annet og tredje ledd.

Formuleringene om akkreditering er imidlertid også her noe uklart formulert i sammenstillingen av utkastet til selve forskriften og i merknadene til § 4.1.

Departementet har imidlertid muntlig presisert at denne bestemmelsen **ikke** skal forstås slik at en institusjon kan vurderes i forhold til sin deltagelse og innsats i **Stipendprogrammet**. Bestemmelsens intensjon er at enhver institusjon som tilbyr høyere kunstutdanning kan søke om akkreditering av et **egget** stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid.

En institusjon kan så bruke dette enten til å søke om akkreditering som vitenskapelig høyskole eller som en av fire "doktorgradspilarer" for å søke om akkreditering som universitet.

Departementet har i høringsutkastet pekt på at **Stipendprogrammet** er en midlertidig prøveordning. I oppnevningbrevet fremgår det at styret er oppnevnt for en periode på fem år, og at opplegget skal evalueres i forlengelsen av dette. Det har imidlertid ikke vært formulert noen forutsetning om at opptaket av stipendiater skal opphøre, slik at programmet skal kunne utvikles umiddelbart etter at evalueringen er gjennomført. Det lå heller ingen slike føringer fra departementets side under møtet med programstyret i januar i år.

3. VURDERING

Det synes her som om viktige utdanningspolitiske målsetninger og regelverksarbeidet er kommet i en ulykksalig konflikt.

Stipendprogrammet er et overinstitusjonelt, nasjonalt program som samler alle høgre kunstutdanninger innenfor de ulike institusjonskategoriene kunsthøgskoler, vitenskapelige høyskoler, høyskoler og universitet. Det har vært svært viktig for utviklingen av det kunstneriske utviklingsarbeidet ved institusjonene, at dette fellestiltaket har kunnet arbeide med klargjøring av begreper, standarder og resultatforståelse på en måte som har fått aksept og anerkjennelse på tvers av kunstneriske disipliner og institusjonsgrenser. Dette representerer et nybrottsarbeid, som fortsatt er langt fra avsluttet, og som den enkelte institusjon vanskelig har kunnet påta seg alene.

Styrken i programutviklingen har nettopp ligget i programkonstruksjonen og det mandatet som er gitt til programstyret. Samlingen av ressursene i *Stipendprogrammet* har gitt grunnlag for en viktig faglig og tverrfaglig utvikling, som ved en oppsplitting og tilknytning til den enkelte institusjon ikke hadde vært mulig. I mange tilfeller er det kunstneriske fagmiljøet ved institusjonen en forholdsvis begrenset ressurs. En desentralisert løsning ved den enkelte institusjon, som – både i dag og i overskuelig fremtid – synes å kunne regne med svært få stipendiater, kan lett gi rom for privatiserte løsninger og store utfordringer med å utvikle og opprettholde adekvate standarder. Det vil i alle fall da måtte være en forutsetning at stipendiatstillingene tilordnes direkte til den enkelte institusjon, og at antall stillinger gjøres stort nok til å sikre hvert av disse miljøene.

Det fremstår som lite tilfredsstillende at departementet nå legger opp til at *Stipendprogrammet* skal erstattes av nye programmer som den enkelte høyskole selv gir lenge før utviklingsperioden for *Stipendprogrammet* er fullført, og før de første stipendiatene har gjennomført programmet. Det vil være fullt mulig å foreta en evaluering av rammeverket for *Stipendprogrammet* på det nåværende tidspunktet, men det vil ikke være mulig å vurdere hvilke faglige resultater som kan bli oppnådd på noe tidligere tidspunkt enn det som opprinnelig er satt for evalueringen av programmet.

Både Stortingets føringer og den underliggende innstillingen til lovarbeidet fra Ryssdalutvalget, gir fullt ut grunnlag for det skal være den enkelte institusjons egeninnsats i forhold til *Stipendprogrammet* som skal bli vurdert i forhold til å kunne bli akkreditert. Departementet har tydeligvis i sin saksforberedelse også vært inne på denne løsningen, når det i merknadene til § 4-1 i høringsutkastet er brukt følgende formuleringer:

Dette vil kreve at NOKUT foretar faglig vurdering og eventuelt gir akkreditering av stipendprogrammet, jfr. Ot.prp. nr. 79, kap. 4.3.4.

NOKUT må vurdere hvilke krav som skal stilles til den enkelte institusjons egeninnsats.

I tråd med klare intensjoner i Bolognaprosessen må godkjenning av et fellesprogram for flere av institusjonene kunne ivareta et nødvendig akkrediteringskrav. En slik løsning kan også på sikt danne utgangspunktet for en felles doktorgrad hvor flere institusjoner deltar.

Samtidig er det viktig å minne om at NOKUT i utgangspunktet har lav kompetanse på vurderingen av kunstfeltet. Her er den nasjonale kompetansen i hovedsak samlet ved de tre institusjonene Kunsthøgskolen i Bergen, Kunsthøgskolen i Oslo og Norges musikkhøgskole, samt i det tverrfaglige programstyret for *Stipendprogrammet*.

4. KONKLUSJON

Konstruksjonen med *Stipendprogrammet* representerer en fortløpende kvalitetssikring i et felt hvor det skal skapes nye tradisjoner. Denne kvalitetssikringen vil ikke kunne ivaretaes på noen tilsvarende måte gjennom et opplegg med NOKUTs akkreditering av separate program ved den enkelte institusjon og en felles nasjonal forskerskole.

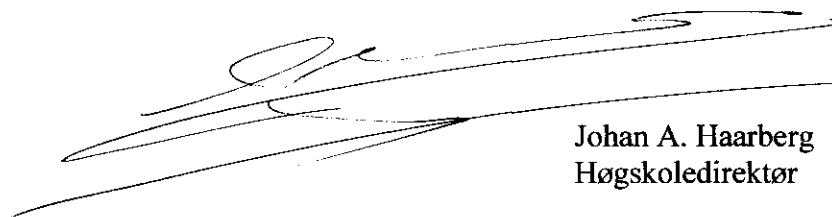
Stipendprogrammet har gjennom sitt arbeid de første to årene allerede sørget for å styrke det kunstneriske utviklingsarbeidet ved en rekke av de berørte institusjonene/fagmiljøene. Det er all mulig grunn til å anta at det vil være de minste fagmiljøene, som vil komme til å tape mest på den omlegningen som departementet nå foreslår.

Departementet må endre utkastet til forskrift slik at:

- Det forutsettes at departementet følger opp Stortingets føringer om at det tilrettelegges for en rask akkrediteringsprosess for de to kunsthøgskolene;
- Det forutsettes i forlengelse av dette at kunsthøgskolenes tidligere utdanningsprogrammer av høyere grad gies uttelling i forhold til bestemmelsen i § 3.4, annet ledd, bokstav d, slik at dette ikke forsinkes søknad fra kunsthøgskolene om akkreditering;
- *Stipendprogrammet* videreføres i sin nåværende form inntil evalueringen etter femårsperioden er foretatt;
- Den enkelte institusjon som ønsker akkreditering for kunstnerisk utviklingsarbeid på linje med doktorgradsnivået, vurderes i forhold til institusjonens egeninnsats opp mot det etablerte felles nasjonale *Stipendprogrammet*. I tråd med klare intensjoner i Bolognaprosessen vil godkjenning av et fellesprogram for flere av institusjonene kunne ivareta et nødvendig akkrediteringskrav. En slik løsning kan også danne utgangspunktet for en felles doktorgrad hvor flere institusjoner deltar.
- I NOKUTs vurderinger av slik akkreditering må det legges opp til et samarbeid med programstyret for *Stipendprogrammet*, slik at den unike kompetansen om kunstnerisk utviklingsarbeid, som nå er opparbeidet innenfor programmets rammer, kan inngå på en konstruktiv måte i NOKUTs videre arbeid på dette feltet.

Oslo/Bergen, den 20.06.05.

Erling W. Wist (s.)
Høgskoledirektør

Johan A. Haarberg
Høgskoledirektør